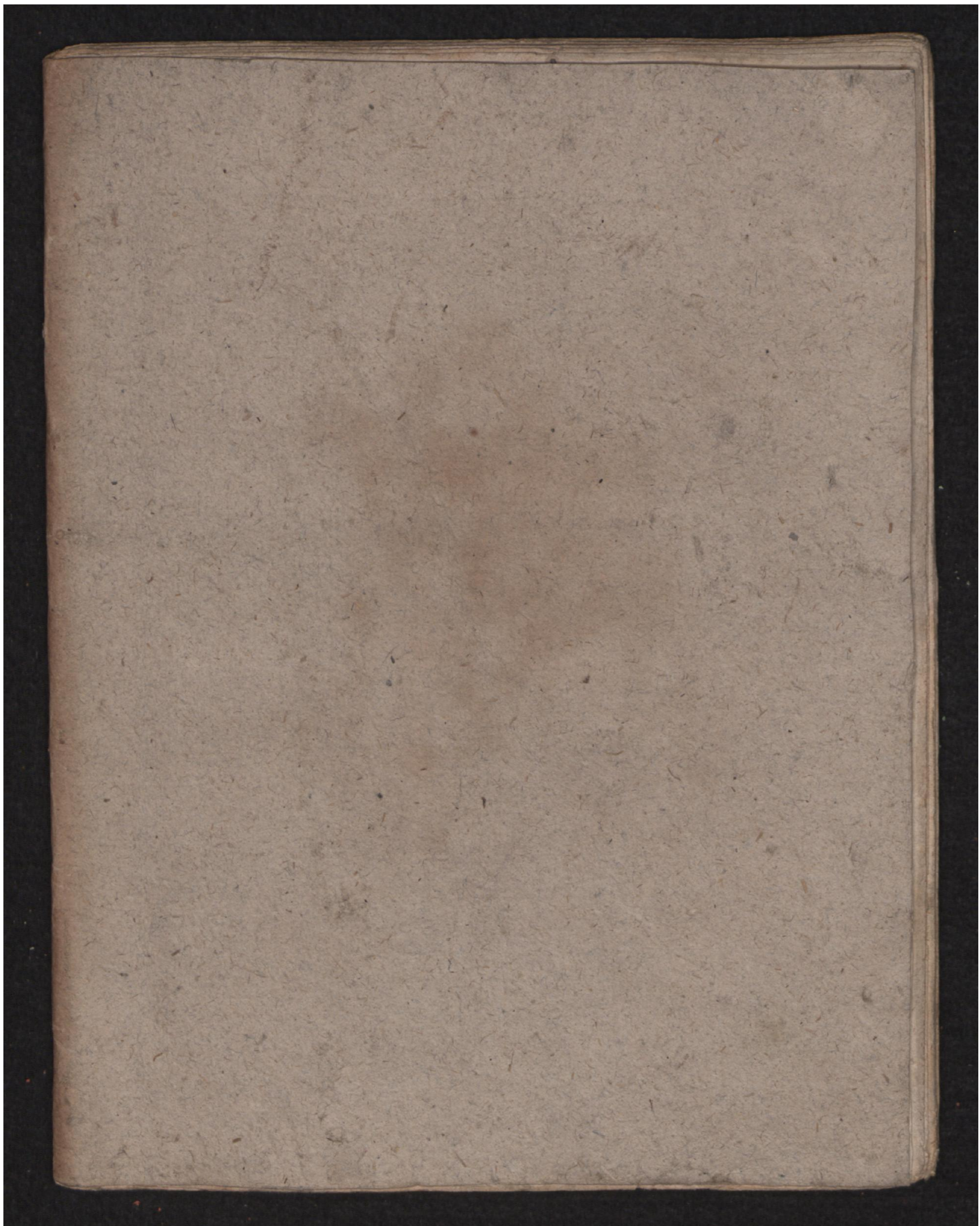

Memoriæ
reb
ILLVS
FORTISS
AC PRINCIPIS
NORVEGIÆ, D
TIÆ, STORM
COMITIS C
O
& in Acad
An. cIↄ. Iↄ.
nataliti
M. NICC
R
TYPIS

Memoriæ beatæ, virtutibus & rebus præclarè gestis

ILLUSTRISSIMI FORTISSIMIQUE HEROIS AC PRINCIPIS, DN. ADOLPHI, HÆREDIS NORVEGIÆ, DUCIS SCHLESVICI, HOLSATIÆ, STORMARIÆ ET DITHMARSIÆ, COMITIS OLDENBURGI ET DELMENHORSTÆ,

ORATIO,

scripta:

& in Academiâ Rostochiensi publicè An. cIↃ. IↃ. XCVI. XXVI. Januarii, natalitio hujus Herôis die, habita

à

M. NICOLAO PETRAEO, Husano, Holsato.

ROSTOCHII, TYPIS MYLIANDRINIS.

Pietati justitiæ clementi- Fidei Modestiæ

REVERENDISSIMO ET ILLuSTRISSIMO PRINCIPI,

DN. IOANNI ADOLPHO, POSTULATO ARCHIEpiſcopo Bremenſi, Epiſcopo Lubecenſi, Hęredi Norvegiæ, Duci Schleſvici, Holſatiæ, Stormariæ & Dithmarſiæ, Comiti in Oldenburg & Delmenhorſt, Domino meo clementiſsimo perennem feli-citatem precor.

RATIONEM HANC, CELSISSIME Princeps, parenti tuo, & tibi ſcripſi. Parenti; ut ipſius memoriam renovarem, virtutes & res geſtas celebrarem. Tibi; ut ob inſignem tuam, quâ me complecteris, clementiã, grati animi mei ſignificationem hoc modo, cum alio non poſſem, declararem. De obitu parentis tui non dixi; erat enim à propoſito meo alienum; cùm illum alio tempore, ſi vitam mihi Deus concesſerit incolumem, ſingulari oratione ſim deploraturus. ut autem hæc oratio Celſit: tuæ eo gratior eſſet, publicè eam in celeberrimâ Roſtochienſi Academiâ in frequẽti clariſsimorum virorum & ſtudioſæ juvẽtutis conventu XXVI. Jan. ipſo die natalitio Parentis tui habui. Tramitto igitur Celſi: Tuæ orationem iſtam; ſubmiſsèq́; oro, ut C.T. clementi eam vultu ſuſcipiat, & me in poſterum quoq́; regiâ & innatâ ſuâ clementiâ amplexetur. Roſtochio XXVI. Jan: An: cIↄ. Iↄ. XCVI.

C.T. *Subjectiſsimus*

M. Nicolaus Petræus, Huſanus, Holſatus.

RECTOR ACADEMIÆ ROSTOCHIENSIS HENRICVS CAMERARIVS Philosophiæ & J. u. Doctor & Professor.

CRastinus dies, natalis est illustrißimi fortißimiq́ principis ac Herois, domini ADOLPHI, heredis Noruegiæ, Ducis Slesuici, Holsatiæ, Stormariæ & Dithmarsiæ, &c. laudatißimæ recordationis ac memoriæ. Natus enim is princeps & Heros fortißimus est Flensburgi Anno Christi 1526. VII. Kal. Febr. hora 11. min. 30. post meridiem. Quibus virtutibus fuerit prǽditus, quasq́ res gesserit prǽclaras, nimis longum est hic referre, nec nostri instituti. Iuvenis stipendia meruit apud CAROLVM V. Imp. & obsidioni Metensi interfuit A. C. 1552. Dithmarsos, gentem penè invictam cum fratre IOHANNE & FRIDERICO II. patruele Rege subjugavit A. C. 1559. Militavit quoq́ PHILIPPO Hispaniarum Regi in Belgico A. C. 1568. ac tandem Gottorpiæ corporis mortalis exuviis depositis in cœlestem migravit aulam Kal. Octob. A. C. 1586. intra sextam & septimam matutinam, cum annos vixisset LX. menses octo, dies quatuor, horas septem, princeps magnanimus, summæq́ tàm bello quàm pace spectatæ virtutis. Ejus laudes vir doctißimus ornatißimusq́ M. NICOLAUS PETRÆUS Husanus Holsatus persecutus est oratione eruditißimâ & elegantißimâ. Quam cum à nobis pro officio, quo in præsenti fungimur, peteret, vt potestatem recitandi publicè crastino die, utpote qui principi & Heroi fortißimo natalis est, faceremus, hoc facilè & nullo negotio impetravit, ac quidem meritò. Prædicari quippe vita functos ac inprimis principes viros, qui Reipub. Christianæ præfuerunt ac profuerũt multũ, atq́ adeò ab iis, quos beneficiorum acceptorum memoriam conservare oportet, longè est æquißimum. Et quid utilius, quàm

 propo-

proponere exempla maximè nobilia, à quibus non tantum, qui summa rerum gubernacula tenent, verum etiam alii inferioris ordinis capiant, sibi quod sit ex usu? Tacemus interim fructus hujus exercitationis dicendi infinitos. Id saltem affirmamus, eâ solâ ferè studiosos consequi, quicquid in studiis laudabile se adepturos sperant. Laudamus ergò & summoperè laudamus institutum M. NICOLAI PETRÆI, qui ob beneficia accepta magnanimi Herôis memoriam celebrat etiam in hac Academiâ nostrâ, ac hortamur omnes liberalium artium & linguarum alumnos, id ut intueantur non modò verùm etiam sequantur. Sed & orationis hujus recitationi ultrò & suâ sponte reverendos & clarissimos dominos Professores Collegas nostros, reliquosq; Doctores & Magistros, ac studiosos adolescentes, qui discendi cupidi sunt & virtutem amant, frequentissimos interfuturos certò nobis persuademus. Ac ut intersimus, hoc debemus non tantum literis ac virtuti, doctissimoq; M. PETRÆO, orationem recitanti: Verùm imprimis memoriæ defuncti Principis ADOLPHI: Debemus hoc reverendissimo & illustrissimo Principi JOHANNI ADOLPHO, Archiepiscopo Bremensi, Episcopo Lubecensi, Holsatiæ Duci, &c. ADOLPHI filio optimo ad patris sceptra jam sedenti, domino clementissimo: debemus deniq; hoc toti domui Holsaticæ illustrissimæ. Et nos imprimis majorem in modum prædicamus summam clementiam & beneficentiam, quâ illustrissimus Princeps JOANNES ADOLPHUS in arce suâ Trittou per Capitaneum suum Dn. Nicolaum à Wische, Dn. Cancellarium Jonathan Gutsloff, utrumq; legum Doctorem eximium, & Dn. Decanum Lubecensem Ludovicum Pincier, nos unà cum collegâ Hildebrando à Saldern, paucos ante menses, ubi Cæsareum expediebamus, mandatũ & commissionẽ excepit. ac pro hac regiâ beneficẽtiâ ad gratitudinem perpetuam nos devinctos fatemur. Quamobrem ut omnes Collegæ reliquiq; nostræ jurisdictioni subjecti cras ad horam IX. hîc nobiscum conveniant: & orationi elegantissimæ, laudibusq; defuncti ADOLPHI, Principis & Herôis fortissimi, diligenter auscultent, summoperè ac vehementer eos invitamus & rogamus. Propositum Rostochii, VIII. Kal. Februa. qui conversioni D. Pauli sacer est, Anno M. D. XCVI.

ORATIO.

VOD IN FREQVENTI ET publicâ hac coronâ, Magnifice D. Rector, Reverendi, clarissimi & eximii viri, Præceptores colendi, vosq; studiosissimi Juvenes, & auditores reliqui: quod, inquam, in frequenti & publicâ hac coronâ proferetur; si spectetis, à quo: vile & obscurum erit: si spectetis, de quo: amplum & illustre. Nam si me ob angustum annorum terminum, ob humilem ingenii cultum, ad hanc cathedram, & ad has voces non satis instructum, paratumq; esse judicaveritis, nô movebor: quin & vos insuper impensè orabo, ut ad istud vestrum judicium adscribatis & meum. At si magnanimum Herôem ADOLPHUM beatæ & sanctæ recordationis, illustrissimum quondam HOLSATIÆ PRINCIPEM, dignum reputaveritis; cujus memoriam in hac cathedrâ renovem: cujus virtutes celebrem: cujus res præclarè & fortiter gestas proponam; justitiæ oculos in vobis esse dicam: & illud ipsum quoq; ADOLPHI manibus enarrabo. Ego siquidem id præstare, non tantum ob ADOLPHI in patriam nostram merita, debeo: sed præterea ob Reverendissimi & Illustrissimi Principis, IOANNIS ADOLPHI, ADOLPHI filii optimi, filii sincerissimi, ad patris sceptra jam sedêtis, in me beneficia, & insignem clemêtiam, cogor & pertrahor, ut erga Celsi: ipsius animi mei grati & memoris qualemcumq; significationem submissè declarem. Neq; verò quisquam, ut opinor, vitio mihi vertet, quòd Principem jam defunctum, immortali tamen memoriâ dignissimum, ju-

ſtis extollo laudibus: cum & ſuperioribus ſeculis, & hoc præſenti plurimos eosq; præclaros viros idem ſuis principibus, ſuis regibus præſtitiſſe videamus, legamus. Equidem, laudare optimum principem, ac per hoc poſteris velut è ſpeculâ lumen, quod ſequantur, oſtendere, multum utilitatis habet, arrogantiæ nihil. Ita judicant omnes, qui de his talibus rectè judicāt: quibus, quin vos quoq; accenſendi ſitis, cur dubitem? Quocirca vos oro, vos obteſtor, ut me de fortiſsimo HEROE, ADOLPHO HOLSATORUM quondam PRincipe, hoc ipſius natali die, exiguo temporis ſpatio, ex juſtâ in Principem inclitum & incomparabilem veſtrâ affectione patienter & æquanimiter audiatis. Id, ut ſpero, gratum domui *Holſaticæ*; vobis dignum; mihi optatiſsimum eveniet. Dicamus ergò. Sed non de ADOLPHI abavis, proavis, avis, patre, & aliis majoribus. quis enim illos non novit? cui ignotus eſt avus paternus, ut reliquos præteream, CHRISTIANVS I. Daniæ Rex? & hujus in regni adminiſtratione dexteritas, pietas, & gloria quem latent? quis eſt, cui FRIDERICI I. Daniæ Regis, patris optimi, patris celſiſsimi, excelſa gravitas, & in rebus omnibus juſtiſsima moderatio ſint incognita? Sed non etiam de fratribus: nam ſi de his dicendum, vox & tempus me deficerent. Adſpicite CHRISTIANVM III. Daniæ Regem, & hujus ô miram pietatem! impenſiſsimum pacis ſtudium, & regiam comitatem. Adſpicite IOANNEM Seniorem Ducem Holſatiæ, hujus clementiam, beneficentiam, & erga Scholas & Eccleſias magnum amorem. Quales quantiq; illi Herôes! Deos è cœlo in terras deſcendiſſe, & tùm imperiorum in his orbibus adminiſtratione hominibus præfuiſſe dixeris. Virtutes igitur ADOLPHI inſpiciam, & ex magno re-

rum

rum fortiter ab illo geſtarum cumulo, quaſdam propo-
nam: utraſq; verè celebrabo, utraſq; admirabor: ut me-
moriam TANTI HEROIS renovemus; ut alii cogno-
ſcant; ut alii imitentur. Et prima virtus nobis meritò
PIETAS; in cujus ſcholâ cum à primis uſq; annis fide-
liter educatus & inſtitutus eſſet; fideliter quoq; ad ejus
normam per totum vitæ curſum ad extremum uſq; hali-
tum vivebat: recto de DEO ſenſu, & recto in DEUM
cultu. quibus duobus Pietas conſtat firma & integra;
ſine altero, mutila & manca. Sẽſu recto; cùm de DEO &
ejus voce rectè & conſtanter ſemper ſentiret, piè cum
conjuge, liberis & conſiliariis loqueretur. Recto cul-
tu; cùm eumdem Deum ex verbo cognitum piè & purè
veneraretur: verbum ejus libens, lubensq; publicè, pri-
vatimq; à verbi miniſtris devotè audiret: juxta illud
omnes ſuas actiones inſtitueret: ſacrâ Domini cœnâ ſę-
piùs magnâ animi humilitate uteretur. Ita totus optimus
Princeps pietatis ſemper ſtudioſus erat. Videbat enim
diligenti experientiâ edoctus ſine hac nihil in humanis
ſtabile, nihil firmum: omnia retrò ferri, & mirabili Dei
manu diſturbari. Videbat principes & reges plurimos
ob hujus contemptum, ob hujus neglectum, ſæpè à Deo
punitos; ſæpè in exilium ejectos; ſæpè cum totâ ſtirpe
exſtinctos. Ita eſt. Vides paxillos, niſi benè fixi firmi-
ter alicui fortiori adhæreant, & omne quod in eis pen-
deat, citò dilabi, & ipſos ſolutos ob infirmiorem ahhæſi-
onem cum oneribus ad terram proruere. Vides ita prin-
cipes, niſi DEO ſuo conditori pertinaciter adhæſerint,
& ipſos, & omnes, qui eis conſentiant, citò deperire.
Liberos etiam ſuos ob iſta ad hanc Divam duci, in hujus
Lycéo ſanctè informari & erudiri unicè volebat, acriter
ſtudebat. Amabat & colebat verbi miniſtros; eorumdem

admonitiones patientiſsimè audiebat, perpetuò ſequebatur. Monebat, ut functionibus ſuis verâ fide & ſanctitate præeſſent, plebemq; ſuæ fidei commiſſam gnaviter informarent, & rectâ viâ ad cœleſtem patriam ducerent. Loquebatur ſæpe cum illis perhumaniter: muneribus & clementiâ ſingulari, ſuam erga illos propenſam voluntatem declarabat: magno & forti animo defendebat. Quin & in totâ ſuâ ditione à D. Luthero repurgatam & Auguſtanâ confeſsione conſcriptam de DEO & hujus voluntate doctrinam ſummo conatu promovebat, perpetuâ conſtantiâ tutabatur. Scholas & harum gubernationem inſpiciebat: rectè regi volebat: pueritiam in pietate & honeſtis moribus legitimè inſtitui & educari mandabat. Scholarum miniſtros ſtipendiis honorificis ornabat, & illuſtri clementiâ proſequebatur. Quibus omnibus ſuis liberis, aliisq; principibus exemplum præbere, & calcar ad ſimilia facienda addere ſtudebat. Equidem cùm huic virtuti, ut aliarum omnium fundamento & baſi tàm ſeriò ſeſe daret, hoc indè conſequebatur; ut DEum ſemper benigniſsimum ſui & ſuorum in omnibus conſiliis, actionibus & periculis haberet protectorē; ut omnium oculos in ſui admirationem converteret. Ita etiam erigebatur, ut omnes vitę humanę adverſitates fortè ingruētes, ut multæ ſæpè in his anguſtiis ingruunt, alacri & conſtanti animo, vel contemneret, vel perferret: nam ut in mari ventis ex adverſo inter ſe cōcurrentibus, mediāq; naviculam, dum inter ſeſe depugnant, corripientibus, ac multis fluctibus partim à prorâ, partim à puppi inſurgentibus, gubernator clavo âſsidens, ſervat naviculam, undarum fluctuumq; incurſus gubernandi peritiâ & prudentiâ depellens: ita hic heros adver-

adversæ fortunæ telis & ludibriis non per aliquot dies, sed per totam vitam, pietate solidâ instructus, piè resistebat, eademq; animo præstanti perferendo, sese supprimi non patiebatur. Ita beat hæc virtus suos cultores: ita instruit: ita sustentat. Veneremur igitur & nos hujus vestigia. veneremur? imò & adoremus: ut nos & nostros DEVS protegat: ut variis vitæ hujus calamitatibus non succumbamus; sed animũ nostrum istâ tamquam alexipharmaco adversus omnes fortunæ procellas & turbines muniamus, roboremus. At, proh dolor, quocumq; flectamus oculos, impietas: quocumq; flectamus mentem, impietas. Id deploremus. Cum verò PIETATE & JUSTITIA Principes DEos in his terris fieri intelligeret; ISTAM quoq; omni studio observabat: eo magis; quod etiã perspiceret, istius luce absente, & principatum suum non illuminante, nimbos & tenebras adventuras. Sciebat hac ademptâ regna nihil esse aliud, quàm magna latrocinia: quæ ut numquàm in suâ provinciâ exerceri pateretur, hanc colebat. Administrator & exsequutor JUSTITIÆ erat; sed non pro suo lubitu; sed pro legum monitis; cum & seipsum legibus subjectum esse statueret. Unde & istas sanctè & inviolatè, ut ditionis suæ fulcra & asyla, servari mandabat: his enim sublatis omnia regna corruere, omnia ex sese miserè perire, videbat. Rectè. quòd enim homo sine ratione aut animâ, id regnum sine legibus. Imò has ipsas sæpiùs legebat & relegebat, ut in illis nihil inveniretur, nisi quòd ad ducatus sui utilitatem, cujus causâ conscriptæ essent, rectè promovendam, conduceret. ô quàm pulchrè! si enim ex medicinâ nihil oportet proficisci, nisi quòd ad corporis, cujus causâ instituta & inventa, utilitatem spectet:

 quan-

quantò magis id in legibus obſervandum; quibus regna & imperia tota regenda & corrigenda. Cauſſas actoresq; frequenter ipſe audiebat; ita, ut accuſatori alteram, defenſori alteram aurem præberet. Iræ adfectibusq; in cauſis dijudicandis non indulgebat; ſed legum ſemper juſtitiæq; præcepta ſpectabat. Perſonarum vel gravitatem, vel auctoritatem, vel opes, vel ætatem non conſiderans, ut ſol non eſt alius diviti, alius pauperi; ſed omnibus communis: ita unus & idem erat egeno & opulento: imò omnibus idem. Ob magnorum virorum preces & intercesſiones rarisſimè reis vitam donabat. Munera contemnebat. Nemini nocebat, niſi lacesſitus: ſed & tùm lentè admodum; ſemper conſultò & meditatè. Sontes & reos pœnis ſuppliciisq; plectebat; inſontes liberabat, defendebat, erigebat; malorum omnium oſor acerrimus; bonorum amator clementisſimus. Talis; non intra quinq; annos uno tantum die, ut illi olim in certaminibus olympicis, ſed per omnem vitam, in omnibus ſuis actionibus, in omnibus ſuis judiciis.

Hæc eſt vera juſtitiæ norma; hæc ſana regula: ad quam & ſe & ſuos dirigebat. Illos verò, quos muneribus capi; quos juſtitiæ præcepta fallere; quos inſontes premere, & perſonarum reſpectum in judiciis habere videbat, non tantum ad faciem ſuam non admittebat, ſed ſæpè etiam ab officio remotos puniebat. Hæc mirentur & magnifaciant illi, qui magnum illum juſtitiæ ſplendorem magnifaciunt & admirantur. O vitam admirandam! ô vitæ viam ſemper terendam! ô actiones ſemper imitandas, perpetuâ laude celebrandas! nec injuriâ. nam & in vulgari & plebejo homine juſtitiæ faciem, juſtitię fulgorem, & facta, quis eſt qui non laudet? qui non miretur? Cur non igitur in tanto quoq; Herôe, in tanto

Prin-

Principe? Non tamen in hac juſtitiæ adminiſtratione erat Rhadamantus, non Minos: Sed Ageſilaus & Ariſtides, nec leges ſuas ſanguine ſcribebat, ut Draco; ſed atramento, ut Solon. Erat juſtitiæ cultor; ſed & CLEMENTIÆ; virtutis homini omnium virtutum convenientiſsimæ, & humaniſsimæ: at nulli tamen ex omnibus magis, quàm regi, quàm principi competentis. Crudelis non erat: ſævus non erat: tyrannus non erat: clemens erat: manſuetus erat. Noverat humanam conditionem: omnes labi & peccare, quâ privatim, quâ publicè; neq; ullam legem tàm validam eſſe, quæ hæc tolleret: nec reges; nec imperatores ipſos; nec ſanctiſsimos quoſq; ſine peccato, ſine errore vivere. Videbat ſeveritatem nimiâ aſsiduitate amittere auctoritatem: videbat ſępiùs vindicata, ſæpiùs committi: ſævitiam plus timoris, quàm potentiæ addere: videbat terrore venerationem malè acquiri, longeq; valentiorem amorem ad obtinendum, quod vellet, quàm timorem: videbat crudelia & tyrannica imperia magis eſſe acerba, quàm diuturna: neminem à multis metuendum eſſe, quin ex multis ad eum formido recidat: videbat crudelem, bellum æternum & anceps gerere, neq; adverſus, neq; ab tergo, neq; à lateribus tutum eſſe; ſed ſemper in metu, aut periculo agitare: videbat potentiam ſine clementiâ eſſe meram tyrannidem: nullâq; re homines ad Deum propiùs accedere, quàm ſalute hominibus dandâ. Reflectebat oculos ad priora ſecula, quibus videbat clementiâ imperia temperantibus candida & læta omnia fuiſſe: etiam hoſtes æquiores, quàm aliis cives. Hęc perſpiciebat. Et conſiderabat ſummum jus, ſummam eſſe crucem; ideoq; temperabat; ideoq; mitigabat: noxios interdum eripiebat; afflictis parcebat; lapſos erigebat; &

ſerva-

servatum ibat eos ipsos, qui se erant perdituri. Imitabatur bonos agricolas: imitabatur bonos musicos. Illi non tantum rectas bonasq; arbores colunt, sed illis quoq;, quas aliqua depravavit caussa, adminicula & pedamenta, quibus reguntur, subministrant: alias circumcidunt, ne proceritatem rami premant: quasdam infirmas vitio loci, nutriunt: quibusdam alienâ umbrâ laborantibus cœlum aperiunt. Isti chordas dissonantes non statim abjiciunt atq; incidunt, sed sensim intendentes aut remittentes ad harmoniam & concentum adducunt. Hic item Princeps non tantum bonos probosq; defendebat: sed & errantes & peccantes in viam reductos, suâ auctoritate corrigebat: nec hos statim ferro flammâvè tollebat, sed emendabiles leniter emendabat. Ostendebat omnibus, se subditorum suorum non Dominum, sed Principem; civium liberorumq;,non servorum, rectorem,& patrem esse. Hac sibi omnia conciliabat; amorem cum primis subditorum: atq;ex hoc non exiguam in principatu suo securitatem. Quis enim ignorat, nec excubias diligentissimas; nec tela circumstantia; nec decies mille catapultas aut arietes; nec centies mille tormenta; nec muros Babylonios, sic regna & reges tutari; quam amorem? Frangant hostes cétera vi & fraude: hæc arx inaccessa: hoc inexpugnabile munimentum, munimento non egere: amore communitum esse; securitate posse frui, posse uti. Hac sibi conciliabat subditorum obedientiam: & ex hac principatus sui stabilem & immotam firmitudinem. Cui enim non est apertum, firmissimum & æternum ferè imperium esse; in quo obedientes gaudent? cui item non liquet, invisa imperia neminem retinere diu? omnia talia citò collabascere, & in chaos ruere? quod posterius ne in suum

duca-

ducatum caderet, clementiâ cunctos amplexabatur. Sed certè cum judicio. Sine quo quid aliud clementia, quam lentitudo? quam peccatum? quam flagitium? Secedebat paululum à ſummo juſtitiæ rigore: ſed ſecedebat; non diſcedebat. clemens erat, & tamen juſtus. juſtus erat, & tamen clemens. Clemens totus non erat; ne omnia jura everteret; ne pacatam vitæ ſocietatem tyrannidi & latrociniis cujusvis ſubjiceret; ne ſanctas & venerandas à tam illuſtribus majoribus pro juſtitiâ datas & prolatas leges, aboleret; ne turpitudinis & vitiorum colluviei feneſtras aperiret. juſtus totus non erat; ne peſtem & perniciem ſuæ ditioni inferret; ne tyrannidem in ſuos cives exerceret; ne ducatus ſui muros, Amorem & Obedientiam, dirueret. juſtus igitur erat & clemens. Tranſgrediebatur interdum, ad clementiæ commodum, juſtitiæ & æquitatis terminos: ſed cautè; ſed conſultò; ſed magnas ob cauſſas. Id laudandum. Non omnia, quæ ſciebat, omnia vindicabat: parvis peccatis veniam, magnis ſeveritatem commodabat: non pœnâ ſemper; ſed ſæpiùs pœnitentia & lacrumis contentus erat. ô principem omni laude; ô æterno nomine digniſſimum! quod ſi quis negaverit, bruta animantia advocabo, ut hunc conculcent; ut illud adſeverent. Nos probemus. Ex juſtitiæ ſtirpe in ADOLPHO FIDES pullulabat; imò radices altiſſimas agebat. quam ſemper ſuis datam fidè ſanctèq; ſervabat: imò & hoſti datam ſervabat, ſanctamq; habebat, tàm privatim, quàm publicè. Hac maximè Romani aliarumq; gentium majorum rectores ſuam rempublicam continuerunt, firmarunt; hac item ſuam, HIC HEROS. Hanc in Capitolio vicinam jovis optimi maximi, Romani eſſe voluerunt: hanc item Princeps noſter in animo ſuo juſtitiæ adſidere. Hanc,

cùm perſpiceret humani generis eſſe columen; & omnes virtutes ab hac, ſi ſanctè colatur, ut ſidera â ſole, fulgére: & ſine hac omnes alias herôum virtutes obſcuriores fieri; ſanctè colebat. Cui enim umquam ille fidem non ſervavit? cui iſtam ſperatam excuſsit? non etiam perfidis: cùm perfidioſum & nefarium duceret, hanc frangere, hanc contaminare. Ex clementiæ porrò ſtirpe efflorеſcebat in animo ADOLPHI MODESTIA, lenis mitisq; animi aſsidua comes; cum aliis virtutibus hominibus omnibus commendanda; ſed maximè principibus. quid enim iſti & illi omnes aliud ſunt, quàm cinis? quàm pulvis? quàm terra ſpiritu vivida? de cujus mãſione cum ne ad momẽtum quidem certi eſſe poſsint; heu mihi, in quã fragili & infirmo ſtatu verſantur! hodiè ſceptris, coronâ, gladio, auro, gemmisq; ornati & onerati ingrediuntur: cras, abeunte ſpiritu, linteis involuti, tumbæq; impoſiti, in cineres, in pulverem vertuntur. Hæc excitabant noſtrum principem ad modeſtiam. quam calidè ſatis exercebat: perſpectum enim cognitumq; habebat, famam hujus neq; ſummis mortalium aſpernandam; & à Deo æſtimari. Sciebat omnia caduca, incerta & fragilia: opes & vires humanas puerilibus crepundiis conſentaneas: ſceptra & faſces regna non continere. ob hæc numquam inſoleſcebat; numquam efferebatur: ſed non minùs hominem ſe, quàm hominibus prçeſſe agnoſcebat. ſubditorum ſuorum non tantum animis, ſed & oculis ſerviebat. Sermo modeſtus. cultus modeſtus: ſtatuebat enim multò pulchrius, magiſq; regium, animum præferre cultum & compoſitum, quàm corporis veſtem. Fortunam lubricam eſſe, noverat, nec invitam teneri poſſe: unde manibus eam preſsis continens, felicitati ſuæ frænos

impo-

imponebat, ut facilius eam regeret. Modestiam sic colebat; sed tamen, ut par erat, cum AUCTORITATE, cum MAIESTATE: non erat perpetuò in vulgi conspectu; ne hac satietate minùs se verendum faceret. Modestus; at etiam Magnificus: visu profectò & auditu juxtà venerabilis.

Fastum, superbiam, & his infectos non tantum odio prosequebatur, sed etiam inter suos & in suis non patiebatur. Ex modestiâ insignis ADOLPHI profluebat COMITAS, & HUMANITAS. Loquebatur cum nobilibus; humanus erat: loquebatur cum civibus; humanus erat: loquebatur cum rusticis; humanus erat: loquebatur cum divitibus, cum pauperibus, cum eruditis; erga omnes comis & humanus. His multa tollebat; multa corrigebat; quæ alii neq; securi, neq; forcipibus correxissent: intelligebat enim nec ferrum ignitum aquæ injectum, tam citò posse exstingui, quàm hominum animos devios & inflammatos, humanitate admotâ emolliri. Comis erat; sed cum GRAVITATE: ut hac etiam suam apud subditos auctoritatem adsereret. Quid dicam de ipsius LIBERALITATE? de ipsius MAGNIFICENTIA? quam utramq; persæpè declarabat: numquam ostentabat. Illam; cum nihil hominis naturæ videret esse accommodatius: regaliusq; cum Artaxerxe Longimano addere, quàm adimere judicaret. Liberalis erat; sed cum mente; quâ semper personarum, quibus dabat, circumstantias & conditiones perpendebat: & cum modo; ne nimis hauriendo fontem ipsum exhauriret. Et illam ipsam exercebat, non inanis gloriæ, sed solius honestatis & virtutis studio: ut honestam de se famam propagaret; ut benevolentiam civium suorum sibi conciliaret; ut inopiam pauperum sublevaret.

Istam, quis est, qui non novit? Inspiciat scholas ab illo erectas & sustentatas: inspiciat monumenta majoribus posita & dicata: inspiciat arces filiis exædificatas: inspiciat: & mirabitur.

In AFFECTIBUS MODERANDIS Deus bone, quam moderatus ille erat! iræ numquam, nisi ubi conveniebat, locum dabat, sed semper supprimebat; tantoperè, ut ne in ministros & servos quidem animadvertere voluerit commotior: idq; ideò, ut animi sui fortitudinem privatim etiam singulis declararet: quod sciret, fortius esse, istam superare, quàm hostem in panopliâ stantem dejicere: & non minus exitii mortalibus ab irâ fieri, quàm ab hoste. Numquam in illo oculi truces; numquam in illo os turbidum & immanis clamor; numquam rubor effervescens; numquam pudenda & pœnitenda verba; numquam trepidatio. Vindictam de calumniatoribus non sumebat; sed eos tolerabat & ridebat: imò cum Antigono Macedonum rege patientiâ regiâ confundebat. Convitia spernebat levia; quòd putaret in gente liberâ, liberas etiam aliquo modo linguas esse debere. Placidus erat atq; tranquillus; & injurias atq; offensiones privatas supernè despiciebat. Spernebat convitia; ne, si secus faceret, agnita viderentur. Spernebat, ut spreta exolescerent. Ita in magnâ suâ fortunâ magnum quoq; habebat animum. FAMÆ non exiguam rationem habebat; cùm omnes principum actiones, omniaq; consilia ad hanc præcipuè dirigenda, cognosceret. Unde mirifico flagrabat studio, ut posteritati honestam sui memoriam & celebrationem relinqueret; & post mortem quoq; viveret, floreret. Ad hunc finem litteras & litterarum cultores amabat, promovebat, eisq; spiritum & sanguinem addebat. Et litteras

ab

ab eo impensè amatas fuisse, eo apertum argumento; quòd duos filios suos natu majores FRIDERICUM & PHILIPPUM sanctæ recordationis; non tantum in sinu suo diligentissimè institui & erudiri curabat; sed etiam, quod eosdem ipse, post percepta ab illis litterarum rudimenta, ad prima comitia à Rudolpho Imperatore Augustæ indicta profecturus, in celeberrimam Academiam Heidelbergensem ad uberiorem ingenii cultum capescendum perducebat; ibiq; eos cum egregio Holsaticorum nobilium comitatu, & clarissimo præceptore Antonio Caucio per biennium ferè, haud exiguo sumptu versari; & certis postea de caussis ad Argentoratensem Academiam commigrare, inibiq; aliquandiu suis studiis operam impendere, volebat: quod & fecerunt: in vtrâq; Academiâ isto studio, ut vterq; non tantum Latinam, Græcam & Gallicam linguam satis feliciter calluerit; sed etiam animum suum assiduâ & diligentissimâ historiarum lectione, & ex hac rerum memorabilium in orbe passim gestarum exemplis excoluerit, instruxerit: quibus ita magnanimus parens ADOLPHUS delectabatur, ut haud obscurè omnes docti ipsius in bonas litteras amorem indè perspicerent. Nec jam proferam, quot sumptibus cænobium Bordesholmianum, & certos in Academiis stipendiarios quotannis sustentârit: nota enim illa & aperta. Sed, ut progrediamur: quid dicam de singulari ipsius in rebus deliberandis & agendis PRUDENTIA? quid dicam? parum hic rectè ob scopum. at multum meritò: ut enim Cyclops apud Homerum oculo ab Ulysse privatus, manus quoquo versum, nullo certo scopo, porrigebat: ita Princeps, cui desit prudentia; quidvis aggreditur, ingenti quidem rerum tumultu; sed nullo judicio. Contra. ut, spirantibus Etesiis,

mare tranquillum & pacatum: ita in principe, prudentiâ regnante, omnia tranquilla & florentia. Et certè omnia imperia sine hac non tantum infirma; sed ferè nulla: cum hac non tantum firma; sed vera quoq; & clara. Id huic HEROI quoq; notum: unde vim & potentiam suam temperabat hac prudētię mixturâ: sine quâ omnis potentia abit in noxam & perniciem. Et quia videbat omnem rationem & institutionem vitæ adjumenta hominum desiderare; præcipuè verò Gubernatoriam; nec principem suâ scientiâ cuncta posse complecti: nec unius mentem tantæ molis esse capacem: nec tot & tantos principum labores posse carere adminiculis: nec unum omnia audire; nec unum omnia videre: nec eminentes viros umquam imperium suum sine adjutoribus administrasse; de suâ unius sententiâ numquam omnia gerebat; sed amicos & consiliarios in consilium assumebat. non autem quosvis; sed fidos, probos & prudentes; auctoritate, eruditione & judicio senes; usu & experientiâ rerum instructos: semper istos; quos ad Lydium virtutum lapidem ipse tetigisset. Cum his consultabat & deliberabat: ita, ut eorum consilia & monita cautè & prudenter audiret. si bona; sequeretur: si mala; vitaret: si ambigua; inquireret. Ubi tamen semper ferè cum Marco Antonio imperatore æquius esse existimabat, ut ipse tot taliumq; amicorum consilium sequeretur, quam tot talesq; amici suam unius voluntatem. Redigebat subditos ad obedientiam: non vi, sed leni hoc prudētiæ fræno. Hujus auspiciis plura, quam telis & manibus gerebat: multa naturâ impedita expediebat. implexa verò nimisq; ardua DEO soli committebat. Verba aulę blandientia numquam audiebat: occulta & familiaria consilia, ut dignitatem nullam habentia, negligebat.

In con-

In conjugio cum conjuge suâ CHRISTINA verè christianâ heroinâ PHILIPPI illustrissimi LANDGRAVII HASSIÆ filiâ indissolubili & inculpabili amoris, pietatis, castitatis,& aliarum virtutum conjugalium nexu semper vivebat. quæ ipsi quoq; præter filias, quinq; filios peperit Inter quos, CHRISTIANO ante patrem, FRIDERICO & PHILIPPO post patrem fato nimis maturo ex hac mortalitate ereptis, IOANNES ADOLPHUS Archiepiscopus Bremensis, Episcopus Lubecensis, Dux Holsatiæ, &c. ad patris sui magnanimi Herôis gubernacula hodiè residens, magnâ pietate, justitiá, auctoritate, amore erga litteras & litteratos, & aliis regiis virtutibus summâ cum laude patrem suum ADOLPHUM verè refert. jam tandem FORTITUDINIS, MAGNANIMITATIS, ET RERUM AB ADOLPHO GESTARUM campum ingrediamur: verè campum. quis enim umquam de his satis copiosè, satis graviter, satis dignè dixerit? taceat Demosthenes; taceat Cicero: nam hi ipsi quoq; pro verâ harum dignitate non satis essent dicturi, si viverent: nedum nos. Non ergò dicemus; sed recensebimus: non omnia; quî enim hæc hora & hęc papyrus omnia caperet? sed quædam; nec fusè; sed strictè. Audiamus. A primis statim annis satis clarè in eo heroicus et magnanimus elucebat animus: ad magna et celsa natus; ad militiæ studia pronus. Oculi ardentes: facies gravis & severa: statura erecta & regia: vox clara & stabilis. quis ex his non magna sibi promisisset? promiserunt sibi multi: nec vanè. Nam sub primę juventutis suę flexu & cursu, ut viam testādis heroicis animi virtutibus in illustri loco latiorem aperiret, sese in aulam Caroli V. Romanorū imperatoris potētissimi cōferebat: ibiq; strenuè, maximâq; cū laude, maxima item cum admiratione mili-

militabat: exteri ipsum suspiciebant: familiares venerabantur. Tot in eo virtutum regiarum lumina accensa videbantur. In castris Metensibus vidisses Achillem aut Hectorem in pugnâ; veriùs ipsum Martem: Nestorem aut Ulyssem in consiliis: Marium aut Scipionem in adhortationibus ad milites. quis enim ibi in rebus dubiis & lapsantibus fortitudinem & magnanimitatem ejus non est expertus? quis non ejus in agendo industriam cognovit? cui non celeritas ipsius in conficiendo profuit? Vos id novistis, ô tribunorum, signiferorum & militum manes! qui cum eo, & sub eo isti militiæ dediti eratis. Tu quoq; CAROLE Imperator, optimè istud noveras. quis enim aliter judicet? qui cōsideret tuum amorē; quo eum complectebaris: qui adspiciat tua præmia; quibus eum ornabas: qui multa alia repetat; quibus eum honorabas. Et audeo adfirmare, magnam laudis partem rerum à TE isto tempore gestarum ad ADOLPHUM pertinere: cùm id tuus etiam filius PHILIPPUS Hispaniarum Rex haud obscurè adfirmarit; eo argumento & signo; quod magnanimum hunc æternæ recordationis herôem ad belli difficilis & diuturni in Belgiâ societatem, regiis & magnificis sæpiùs promissis, & humanissimis litteris invitavit, vocavit.

Non jam memorabo quàm fortiter sese in spectaculis & certaminibus publicis certando gesserit. jacete ephippiati equites, comites, barones in pulvere, ab hoc HERÔE ex ephippiis elevati, detrusi. jacete; & mementote vos ab ADOLPHO victos & superatos. Gaudete autem, quòd non à vulgari, sed à TANTO HERÔE victi. In hac CAROLI aulâ cùm clades majorum suorum à Dithmarsis olim acceptas aliquoties sibi objectas audivisset: ex istâ ad suos reversus, quâ ratione ma-

ne magnas illas & nefandas injurias majoribus suis illatas vindicaret; insolentis & præfracti populi veteres etiam injurias novis indies accumulantis ferociam compesceret; & Dithmarsis rebellibus bellum commodè & feliciter inferret, consilia in animo agitabat.

Neq; diu differebat; sed CHRISTIANO III. Daniæ rege, fratre natu majore, qui hactenus pacis & quietis studio à bellicis tumultibus & lituis abhorrens dissuaserat, ex hac vitâ sublato, statim, conscriptis clam militibus, & deinde communicato cum FRIDERICO II. Daniæ rege designato fratris filio, & fratre IOANNE Seniore consilio, & iisdem in auxilium vocatis, forti & imperterrito animo bellum Dithmarsis more bellico per litteras tribus sigillis, regis ducumq; obsignatas & ad bacelli candidi cuspidem suspensas, denunctiabat, & tertio post die continuò exercitum in hostium fines perducebat. Sæpius Dithmarsi, naturâ fortes & bellicosi, pro barbarâ suâ libertate fortissimè pugnarant; & felicissimè: tantâ etiam audaciâ, ut aliquoties in summas angustias redacti & penè deleti, animis tamen receptis furore & insaniâ quasi agitati prælium renovarint, & victi victoriam à victoribus contra omnem spem & exspectationem reportârint. Nam, ut taceam alias victorias: quis non novit HENRICUM Holsatiæ ac Stormariæ, & IOANNEM Vagriæ comites à Dithmarsis prælio superatos, & maximâ suorum parte profligatâ, cum paucissimis cruentâ fugâ hostium manibus sese eripuisse, & vitæ consuluisse? Cui non constat GERHARDUM & IOANNEM comites Holsatiæ cum quatuordecim extraneis ducibus in auxilium à se evocatis, victores jam, & aliquot mille Dithmarsorum cæsis, à victis in sacram ædem coactis, & jam igne in eadem comburendis, sed ob præ-

 sens

ſens exitium, & miſerabile mortis genus in deſperatio-
nem adactis, & furenti impetu ex æde illâ per ignem cir-
cumjectum in hoſtem proruentibus, aliisq; ex foſsis hinc
inde, notisq; latibulis in auxilium venientibus, debella-
tos? duobusq; millibus militum, & duodecim ducibus
interfectis, GERHARDUM & HENRICUM MEGA-
POLENSEM cum paucis aliis vix incolumes elapſos?
Quem item latet exercitus IOANNIS DANIÆ RE-
GIS, & FRIDERICI fratris PRINCIPIS Holſatiæ
miſerrima clades? quis enumerabit aut deplorabit ſatis
tot equitum nobiliumq; fortiſsimorum à Dithmarſis cæ-
ſorum ſtrages? quis item ſatis crudeliter Dithmarſorum
contra omnium penè gentium conſuetudinem & mores,
infandam immanitatem depinget? quâ tot herôum cor-
pora, nullo quamtumvis magno oblato argenti auriq;
pondere redimi, ſed feris alitibusq; in prædam relinqui
& ſub dio per agros in foſsis lacunisq; inſepulta jacere &
computreſcere voluerunt. Has dedecoris notas non
tantum ſuis majoribus, ſed univerſæ quoq; genti Cim-
bricæ inuſtas ADOLPHUS juſtiſsimo dolore motus abſ-
tergere, & ſuâ fortitudine ſuisq; armis vindicare tenta-
bat. Exercitu igitur jam ad fines hoſtium perducto: ſta-
tim ADOLPHUS heroicam animi ſui fortitudinem &
magnanimitatem; in militiâ ſingularem experientiam;
in patriam incredibilem amorem, omnibus probabat:
nam milites ipſos ad fortitudinem & conſtantiam in pu-
gnâ hortabatur: ſæpiùs eorum acies diſpoſitas inſpecta-
bat: ſæpiùs auctoritate ſuâ continebat: & omnium
animos ſuâ prudentiâ & in rebus bellicis induſtriâ ad
prælia cum hoſtibus committēda alacerrimos efficiebat.
Ubiq; ferè præſens erat; cùm ſciret, ſtrenui ducis præſen-
tiam ad victoriam plurimum momenti habere. Nec id
tantum; ſed etiam fugientes retrahebat; hoſtes invaden-
dos

dos & persequendos, non vitandos & fugiendos esse proclamabat; vitamq; suā certissimo objiciebat periculo. Is eras ADOLPHI animus: ea pro suis cura. Cajum Iuliū Cæsarem mihi magnificè & verè laudant historici; quòd in prælio quodam Martiæ legionis Aquiliferum jam ad fugam conversum, faucibus apprehensum in contrariam retraxerit partem, dextrâq; ad hostem porrectâ, eidem dixerit; quorsum tu abis? illic sunt, cum quibus dimicamus: & sic in hoc uno vinci paratos, vincere docuerit. in hoc bello simile facinus commisit ADOLPHUS; sed impetu majori, & vehementioribus verbis. Nam cùm ad HEIDAM opidum Dithmarsiæ de summâ rei atrox committeretur præliū, & quidam Dithmarsi tres signiferos, quum quarto suum vexillum eripuissent, cum sociis in fugam converterent, ADOLPHUS id conspicatus, heroicâ animi fortitudine motus, à colliculo, ad quem non procul inde subsistebat, cum paucis, quos ad corporis custodiam juxta se habebat, eò celerrimè properat; manu signiferos corripit, utq; in hostem sese convertant, inclamat; in ista prorumpens verba: an vos signiferi atq; milites, viros armis exercitatos & militiæ semper deditos, tàm paucis hostibus & militiæ ignaris, imò undiq; conclusis, & jam propè victis, tàm turpiter terga præbere nō pudet? Estote memores honoris & existimationis vestrę; sistite fugā; signa in hostes semivictos convertite & pugnate. Et quia pręcedētibus diebus minus obsequiosi fuerant; addebat & ista. Vultis novo dedecore & ignominiā culpā, quam dudū haud levem, in itinere progredi tergiversantes commisistis, accumulare & exulcerare? fortiter & intrepidè audendo gressus reflectite, si noxæ pristinæ & injuriæ memoriam abolere & exstinguere cupitis. Quod si feceritis, facite autem, fidem do vobis, quæcumq; nocte quoq; præterlapsâ minus obsequenter minusq; rectè

à vobis ſunt perpetrata, condonata vobis omnia & oblivione perenni obtrita & obliterata eſſe debere. Fulmina iſta erant, non verba; quorum vi, illi converſi hoſtibus ora vultusq; prębuerunt. De Sylla quoq; facinus pulcherrimum celebratur. Cùm apud Orchomenum milites longius evagarentur, ordinibusq; perturbatis fugam capeſſerent, ille ex equo deſiliens, arrepto vexillo in hoſtem convolat, ita vociferans: Mihi quidem, ô Romani milites, hic pulchrum eſt mori: vos interrogati, quo loco ducem veſtrum amiſeritis, memineritis dicere, apud Orchomenum. quâ voce ſuos revocavit. Hic item HEROS ſimile perpetravit: non eadem lineâ, non iisdem verbis, ſed eadem notâ: at majori cum periculo; imò & cum vitæ jacturâ. Nam ut ſigniferos militesq; jam viciſsim in hoſtem ruentes acrius incitaret; ipſe prioribus verbis vix prolatis, incitato ſtimulis equo, in globum agreſtium perrumpit, & unum cum primis glande ſclopeto breviore impulſâ petit trajicitq;. Is, vulnere haud tardante, avido viciſsim & rabioſo impetu inſurgens in Ducem, omnibus armis, ob defatigationem ex itinere longinquo contractam, & ob anni tempus admodum æſtuoſum, planè exutum, in dorſo ſupra coxendicem, quâ ſpinæ conjungitur, alapardâ graviter eum vulnerat: ſed graviter tantum: nam cùm videret agreſtem illum furenti & exacerbato ad vindictam animo in ſeſe proruere, averſum propè latus equi paululum ſe incurvans demiſerat. quod niſi feciſſet, lethaliter inibi ab eodẽ fuiſſet confoſſus. Cùm autẽ reliqui milites contra voluntatem etiam ADOLPHI iſtud perſentiſcerent, confeſtim flagranti animo, quamvis continuo viæ laborare defatigati & æſtu intolerabili omnes vehementer laſsi, antea ne pedem ex loco movere voluiſſent, in agreſtes

irru-

irruunt, & universos internecioni dedunt. Equidem vulnus adeò durum & immite erat, ut ex patenti ejus hiatu acceptum per os spiritum MAGNUS ILLE HEROS redderet. Hæc fortitudo, si quæ alia: hæc heroicæ & magnanimæ mentis specimina, ô quam præclara; ô quam pulchra! si virtutem spectes: sed ô quam periculosa! si grave illud vulnus. Videte, videte tanti principis corpus laceratum: videte perforatum: videte spiritum per hiatum violentum & sanguine maculatum exeuntem: videte pulmonem nativo spiritu privatum & viscera aperta: aperta ob suorum salutem: ob virtutem: ob victoriæ gloriam. Laudate mihi Iulium Cæsarem; laudate mihi Syllam: at HUNC mihi PRINCIPEM, HUNC HEROEM honorate: hoc præsertim ævo. quis enim talia jam faciat? imò quis audeat? Quamvis autem ADOLPHUS ex periculoso hoc vulnere tam graviter laboraret, ut multi de ejus vita dubitarent, tamen exercitui & suis semper adesse, & salutaria illis sua consilia impertire volebat. Quin & in hoc bello generosi, celsiq; animi sui lenitatem & mansuetudinem omnibus probabat: nam cum Dithmarsi, tribus millibus eorum cæsis, per duos sacrorum mystas & epistolam supplicem à principibus pacem peterent, & inter deliberandum in ADOLPHI prætorio consilia agitarentur, utrum Dithmarsos bello ad excidium usq; persequi, an deditione in fidem accipere præstaret, ipse primus omnium in lecto æger decumbens apertè prolixè suadebat, ut conditiones proponerentur, quibus pacem hostibus petentibus darent. quæ sententia, ut ardentis veræq; pietatis & clementiæ plena, ita omnibus arrisit, ut statim uno quasi ore probata & accepta; Dithmarsi etiam certis conditionibus, vexillis scilicet & deplomatibus IOANNI

regi Daniæ & principibus Holſatię olim ablatis, primùm redditis, armis tormentisq; bellicis omnibus in unum locum comportatis, deprecatione veterum injuriarum domui Holſaticæ & genti Cimbricæ illatarum factâ, & homagio tamdem ſollenni ritu præſtito, in fidem à Principibus recepti ſint. Ita ADOLPHI MAGNANIMI HEROIS auſpicio, Dithmarſi in regis Daniæ & principum Holſatię poteſtatem bello ſubacti & coacti pervenerunt. Dithmarſi; qui per quingentos circiter annos principum horum majoribus tot luctuoſas ſtrages inexplebili ſævitiâ intulerant, & non liberam ſuam libertatem pertinaciſſimâ animorum cōſtantiâ tutati fuerant: qui tot inſperatas incurſiones in finitimos horrendâ libidine fecerant: qui toties in principes Cimbricos virulentam immodeſtæ & petulantis linguæ proterviam effuderant: qui ob fortunæ ſecundos ſucceſſus inflati ita etiam inſoleſcere & ferocire cœperant, ut cæcâ perſuaſione occæcati & infecti ſe invictos eſſe crederent, & regionem ſuam tàm inſigniter, & ab ipſâ naturâ & operibus munitam nullis viribus aut ſtratagematis ſubigi poſſe confiderent. illi, illi inquam, unius menſis circuitu debellati, fuſi, victi, & ad obedientiam legitimo & clementi magiſtratui in perpetuum præſtandam coacti ſunt. Ita ADOLPHUS maculas à Dithmarſis ſuis majoribꝰ aſperſas abolevit: ita detrimentum & dedecus illis ipſis illatum reſarciuit; & qui à nullo per tot annos vinci potuerant, vicit. Hæc ADOLPHI virtus & in rebus militaribus induſtria toti orbi innotuit: in regum & principum aulis; in nobilium arcibus; in civium domibus; in Muſarum Academiis ADOLPHUS erat. omnes eum celebrare: omnes eum ſuſpicere: omnes honorare. His autem feliciter perpetratis, ſe exteris quoq; non tantum quoad famam,

ſed

ſed etiam quoad faciem conſpiciendum inſigni nobili-um virorum comitatu præbuit. Et cùm in Angliam ad Reginam ELISABETHAM perveniret, maximâ apud eam in exiſtimatione ob præclaras & heroicas virtutes, & in militiâ probatam fortitudinem & peritiam fuit: tantâ etiam, ut ab eadem in GARTERII ſpectabilem, multisq; regibus & principibus ornatum ordinem cooptatus pulcherrimum iſtud ſymbolum; HONI SOIT, QUI MALT PENSE, malus ille, qui malè cogitat, in perpetui amoris & benevolentiæ teſſaram acceperit: & plurimis inſuper aliis regiis muneribus ab eadem donatus regioq; comitatu dimiſſus ſit. Sic etiam illud ſuâ virtute & gloriâ promeruit, ut magno applauſu Romano-germanici imperii ſummus belli Dux electus ſit, & ad vitæ finem ſummâ cum celebritate permanſerit. Taceo jam quâ fortitudine & laude obſidioni Gothanæ & pluribus aliis expeditionibus decoris & fulgentibus armis animoq; heroico ſuſpiciendus interfuerit. Quis enim illa omnia unâ oratione deſcripſerit? alii papyro, alii pennæ reſervanda. Jam ſi ſurrexerint Athenienſes & ſuum Miltiadem; Spartani Lycurgum; Epirotæ Pyrrhum; Trojani Hectorem; Macedones Alexandrum; Pœni Hannibalem; Romani Fabium Maximum, Scipionem, Julium Cæſarem: & alii alios laudaverint: eosq; maxima facinora commiſiſſe, pro patriâ multa perpeſſos, & gloriâ immortali dignos eſſe contenderint: eos non culpabimus; tantum aberit, ut eadem etiam cum illis dicturi ſimus. Sed nos interea quoq; HUNC HEROEM, HUNC ADOLPHUM gentis Cimbricæ & domus Holſaticæ ornamentum eſſe, heroicis ſuis facinoribus animi ſui virtutem palam demonſtraſſe, pro patriâ fortiter pugnaſſe,

vulnera perpessum, & alia lubrica vitę pericula subiisse, dicemus; obnixèq; rogabimus, ut pari nobiscum modestiá, quâ suis, quæ meriti erant, non denegavimus, huic quoq; nostro herôi, nostro principi suas laudes non tantum inviolatas relinquant, sed etiam majoribus eum hisce dignissimum esse haud invitè, verè tamen, fateantur. Græci suis, qui se fortiter in bellis pro patriæ libertate adserendâ gesserant, aliisq; beneficiis patriam adfecerant, statuas,, vel lapideas, vel æreas, easq; vel paucas, vel plures pro beneficiorum magnitudine ponebant; ut æterna eorum apud posteros exstaret memoria. certé & hic HEROS non unâ sed multis statuis ob tot in patriam merita, ob tot inclitas, quibus fulgebat, virtutes, honorandus esset: ut & posteri hæc cognoscerent, & ad similia tentanda vel perpetranda excitarentur. Nos quidem ob ista merita, cùm æream, aut lapideam non possimus, chartaceam hanc pietatis, patriæ, subditorum, & exterorum nomine illi ponimus:

ILLV-

ILLUSTRISSIMO ET FORTISSIMO PRINCIPI

DN. ADOLPHO, HÆREDI NORVEGIÆ, DUCI SCHLESVICI, HOLSATIÆ, STORMARIÆ ET DITHMARSIÆ, COMITI IN OLDENBURG ET DELMENHORST,

OB SUMMAS ET HEROICAS VIRTUTES, PLURIMAQUE IN PATRIAM MERITA,

PIETATIS ASSERTORI,
JUSTITIÆ CULTORI,
LEGUM VINDICI,
PATRIÆ PROPUGNATORI,
HUJUSQUE FINIUM AMPLIFICATORI,
DOMUS HOLSATICÆ ORNAMENTO,
ROMANO-GERMANICI IMPERII SUMMO BELLI DUCI,
HEROI CIMBRICO,
ORDINIS GARTERII SOCIO,
PRINCIPI FORTISSIMO ET MAGNANIMO,

PIETAS, PATRIA, SUBDITI, EXTERI, ÆTERNÆ MEMORIÆ CONSERVANDÆ GRATIA PONIMUS.

Hanc tibi statuam, ADOLPHE, posuimus; papyraceam: æream, utinam potuissemus! nam hac quam il-

lâ te digniorem, quis eſt qui audeat, aut poſsit inficiari? Ex his jam, auditores, ex his, inquam, de ADOLPHI virtutibus judicate: judicate, & eas ſuſpicite: non enim iſta ad virtutum effigiem delineata, ſed ad cribrum dicta & prolata: non ex conjecturarum fallacium lacunis; ſed ex limpidiſsimis veritatis fontibus hauſta & petita. Ex his etiam de rebus fortiter præclarêq; ab eodem geſtis judicate: nam de iſtis quoq; non ad umbram & nebulas, ſed ad fidem & lucem omnia propoſita. Neq; tantum ex his, quæ à me dicta ſunt, ſed etiam ex illis, quæ vobis nota, & ab aliis decantata, ADOLPHI laudes ponderate. Et quæ non expreſsi, illa vos apud mentem veſtram repetite. Parcite verò, parcite, & veniam date; ſi de ſingulis non ſatis concinnè, non ſatis dextrè dixi. Feci quod potui, quod volui, quod debui. Te quoq;, ô ADOLPHE HEROS fortis & magnanime, te oro, ne mihi ſuccenſeas, ne me reprehendas; ſi hac forſan oratione clariſsimas & immortales tuas laudes obſcuravi: certè enim non volui. Voluntatem amplectere & mentem. ingenuè enim & apertè fateor, me amplitudine laudum tuarum, & rerum à te fortiter geſtarum multitudine oppreſſum, plura dicere non potuiſſe. Hîc ergò ſubſiſtamus; hîc finiamus. Vos ô ſancta cœli ſidera, vos oro, ut hujus tanti Herôis nomen inter vos quoq; floreat, inter vos quoq; vigeat. Te quoq; veneranda Diva, ô FAMA, te, inquam, imploro, ut hujus Herôis famam & gloriam nullo umquam ſeculo aboleri aut mori patiaris; ſed in æternum apud omnem poſteritatem in univerſo mundo, etiam apud Antipodas propalare & conſervare haud ſubterfugias. Te autem, ô æterne & adorande DEUS, qui Trinus in unitate, & unus in Trinitate, te adoro; te ſubmiſſo animi

spiritu obsecro, ut similes Heroas in Holsaticâ domo excitare, Reverendissimumq; & illustrissimum Holsatiæ Principem IOANNEM ADOLPHUM, hujus ADOLPHI filium, Spiritu tuo venerando & adorando illustrare, stabili & felici gubernatione, vegeto animo, sanoq; corpore, & benedictione paternâ beare & munire, patriæq; & imperio diutissimè conservare, clementer velis. Id ut facias, ô DEUS; te devotissimis & altissimis suspiriis oro, rogo, obsecro; ô DEUS.

FINIS.

